

کشور ما مواجه شد با استکبار دولت آمریکا. تا قبل از جنگ جهانی دوم، دولت آمریکا یک دولتی که متعزّی این و آن باشد نبود؛ بعد از جنگ جهانی دوم، دولت آمریکا شد یک دولت مستکبر به همین معنایی که گفتیم؛ همه‌جا تصرف کند، همه‌جا دست بزند. خوب، این وضع آمریکا است. این، اتفاقاً در این دوره — زمان سال ۵۶ و ۵۷ و آن وقت‌ها — با وقوع انقلاب در مقابل جمهوری اسلامی قرار گرفت. ۱۴۰۴/۰۸/۱۲

حرف روز

به زیباکلام نوبل بدهید!

این روزها مناظره صادق زیباکلام با علیرضا زادبر به قول رسانه ای ها وایرال شد. مناظره ای که زیباکلام تلاش دارد همه ی علل خصومت های امروز با آمریکا را به گردن ما بیندازد. به قول خودش «ایدئولوژی ما عامل جنگ است.» آش این جماعت این قدر شور شده که اگر دستشان برسد و مضحکه نشوند دعوی هابیل و قابیل را هم به گردن جمهوری اسلامی خواهند انداخت.

تحوّلات این روزهای ونزوئلا، فارغ از اینکه جنگ بشود یا نشود، می تواند یک کیس استادی برای پاسخ به این جماعت باشد.

هنگامی که هوگو چاوز در سال ۱۹۹۹ به قدرت رسید، او نه با شعار مرگ بر آمریکا، بلکه با شعار حاکمیت ملی و عدالت اجتماعی آمد. انقلاب بولیواری او، بر پایه این باور استوار بود که ثروت نفتی ونزوئلا باید برای مردم ونزوئلا در مسکن، بهداشت، آموزش و ... هزینه شود. این جماعت برای آن که انگاره و پارادایم ذهنی خودشان را مُحق جلوه دهند به تورم این سال های ونزوئلا استناد می کند درصورتی که بر اساس داده های بانک جهانی، بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰، نرخ فقر در ونزوئلا از ۵۰ درصد به حدود ۲۸ درصد کاهش یافت. ونزوئلای امروز آن گاه به این شرایط افتاد که خواست مستقل باشد. ونزوئلا تنها گناهی که دارد تلاش برای استقلال است؛ تلاش برای اینکه منابعش را خودش مدیریت کند، سیاستش را خودش تعیین کند و آینده اش را خودش بسازد. این گناه، همان گناهی است که دولت ملی مصدق، به آن گرفتار شد.

به زیباکلام برگردیم؛ ناف تحلیل این جماعت به اشغال سفارت آمریکا گره خورده، از بهمن ۱۳۵۷ تا آبان ۱۴۰۴ هر چه را بخواهند تحلیل کنند ارجاع شان به ۱۳ آبان ۱۳۵۸ است. داستان این روزهای ونزوئلا، آینه ای است در برابر روایت های ساده انگارانه زیباکلام هایی که می کوشند هرگونه خصومت آمریکا با ملت ها را تنها و تنها به اقدامات خصمانه آن ملت ها نسبت دهند.

تاریخ مداخلات آمریکا از آمریکای لاتین تا خاورمیانه، از شیلی آلوده تا ایران مصدق و امروز ونزوئلا، گواه بر الگویی ثابت است؛ هر تلاشی مستقلانه‌ای برای حاکمیت ملی و بهره وری عادلانه از منابع، با تحریم، کودتا و یا تهدید و اقدام نظامی واشنگتن روبرو می شود. تحریم‌ها و فشارهای بین‌المللی علیه کاراکاس، دقیقاً همان ابزاری است که پیشتر علیه تهران به کار گرفته شد. این ساده دیدن ها و ساده تحلیل کردن ها فقط مختص امثال زیباکلام نیست، بلکه جماعت غربگرای ونزوئلا یعنی امثال ماچادو را هم درگیر کرده است. تنها تفاوت این است که به زیباکلام ما نوبل نداده اند؛ کاش همین را هم می دادند!

[عقوب ربیعی]

گزارش روز

بنزین، مسئله قیمت یا مسئله ساختار؟

ناترازی بنزین در ماه‌های اخیر به یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های سیاست‌گذاری اقتصادی تبدیل شده است. شکاف فزاینده میان تولید و مصرفی که اکنون به چند ده میلیون لیتر رسیده، در کنار قاچاق روزانه ۳۰ میلیون لیتر سوخت، نشان می‌دهد که ریشه‌های مسئله بسیار عمیق‌تر از یک چالش ساده قیمتی است. از این رو، برخورد با ناترازی بنزین صرفاً از مسیر مکتبیزم قیمت ممکن نیست و به یک بسته سیاستی منسجم نیاز دارد. سطح اقدامات روبنایی، مجموعه‌ای از سیاست‌ها می‌تواند فشار تقاضا را کاهش دهد؛ الزام خودروسازان به رعایت استانداردهای مصرف، نوسازی ناوگان عمومی، کاهش جذایبیت قاچاق از طریق کنترل مرزی و مدیریت کارت‌های سوخت و کنترل شدید بر تولیدکنندگان، توسعه سوخت‌های جایگزین و اسقاط گسترده خودروهای فرسوده و غیره. با این حال، تجربه دو دهه گذشته نشان می‌دهد که این اقدامات بدون اصلاح سازوکار قیمت‌گذاری، تأثیر پایدار ندارند و تنها نقش مُسکن ایفا می‌کنند. مسئله اصلی، به تحویلی برمی‌گردد که در سال ۱۳۸۶ در شیوه قیمت‌گذاری رخ داد. تا پیش از آن، قیمت بنزین بر مبنای هزینه داخلی تولید تعیین می‌شد. اما از ۱۳۸۶ به بعد، تحت چهار هدف کلیدی — عدالت در بهره‌برداری از ثروت ملی، شفاف‌سازی یارانه‌ها، تطبیق با سیاست‌های اصل ۴۴ و اصلاح ساختار مالی صنعت نفت — سازوکار به سمت قیمت‌گذاری اقتصادی مبتنی بر قیمت فرصت صادراتی تغییر کرد. با این حال، به واسطه تحریم‌ها، تورم مزمن و استمرار قیمت‌گذاری دستوری، نه ارزش‌گذاری پالایشگاه‌ها واقعی شد، نه خصوصی‌سازی عمیق اتفاق افتاد، و نه شفافیت مالی برقرار گردید و نه عدالتی در توزیع، شکل گرفت. در عمل ساختاری نیمه‌کاره ایجاد شد که زبان اسمی پالایشگاه‌ها را افزایش داد و فشار بیشتری بر بودجه دولت وارد کرد. در این شرایط، پرسش اساسی این است که کدام رویکرد به شرایط فعلی اقتصاد ایران نزدیک‌تر است؟ رویکرد اقتصادی به معنای تعیین قیمت بنزین بر اساس هزینه فرصت صادراتی و اعمال مالیات انرژی است. رویکردی که در اقتصادهای (بازار) رقابتی با حمل‌ونقل عمومی قوی و استانداردهای سخت‌گیرانه مصرف کارآمدتر است. در مقابل، رویکرد عملیاتی متکی بر هزینه داخلی تولید است. یعنی قیمت‌گذاری بنزین بر پایه هزینه واقعی پالایش، بدون در نظر گرفتن قیمت صادراتی نفت خام.

تحلیل هزینه-فایده نشان می‌دهد که در شرایط امروز ایران — بودجه تحت فشار، تورم بالا، تحریم، و نبود زیرساخت حمل‌ونقل عمومی — اجرای رویکرد اقتصادی می‌تواند شوک تورمی بزرگ و نارضایتی اجتماعی ایجاد کند، بدون آنکه الزماً مصرف را کاهش دهد. در مقابل، رویکرد عملیاتی از شوک‌های قیمتی جلوگیری می‌کند، فشار بودجه‌ای را کاهش می‌دهد و امکان مدیریت تدریجی یارانه‌ها را فراهم می‌سازد. البته به شرط آنکه با اصلاحات مکمل همراه شود: اولاً به‌روزرسانی قوانین انرژی در داخل انجام شود. ثانیاً جلوگیری از انباشت زبان پنهان در پالایشگاه‌ها و ثالثاً هماهنگی با سیاست اسقاط و استاندارد مصرف و رابعاً کنترل شدید بر زنجیره تولید تا مصرف برای ممانعت از قاچاق و بیش مصرفی در مجموع می‌توان گفت تعیین قیمت بر مبنای هزینه داخلی تولید، در کنار مجموعه‌ای از اصلاحات ساختاری، در شرایط فعلی ایران واقع‌بینانه‌تر و کم‌ریسک‌تر است. به نظر می‌رسد که برای کارآمد شدن این رویکرد لازم است قوانین فعلی قیمت‌گذاری انرژی بازنگری شود تا بتوان ساختاری روشن، قابل پیش‌بینی و سازگار با توان اقتصادی خانوارها ایجاد کرد.

[علی محمدی]

خبر ویژه

میانجیگران دیروز، فروشندگان سلاح امروز!

تازه‌ترین گزارش فایننشال تایمز نشان می‌دهد هند و پاکستان در مسیر یک مسابقه تسلیحاتی خطرناک قرار دارند. در حالی که قدرت‌های بزرگ دیروز میانجی، امروز به تأمین‌کنندگان اصلی سلاح تبدیل شده‌اند. به نوشته این روزنامه، ایالات متحده، بریتانیا، چین و ترکیه که پیشتر در توقف آتش‌بس نقش داشتند، اکنون با فروش هواپیماهای جنگنده، هلیکوپتر و تجهیزات نظامی، تنش‌ها را تشدید می‌کنند. هند پس از خرید ۳۶ هواپیمای جنگنده به ارزش ۸.۷ میلیارد دلار از فرانسه، قصد خرید بیش از ۱۰۰ رافال دیگر را دارد و به دنبال سوخو-۵۷ روسی یا اف-۳۵ آمریکایی است. پاکستان نیز عمدتاً به چین متکی است و تحویل هواپیماهای جی-۳۵ و هلیکوپترهای زد-۱۰ را تسریع کرده است. طارق میر، روزنامه‌نگار مقیم سرینگر، هشدار داد: «آرامش ظاهری در مرزها حقیقت انفجاری کشمیر را پنهان می‌کند و با ادامه درگیری‌ها، احتمال وقوع جنگ گسترده هسته‌ای تنها مسئله زمان است.» فایننشال تایمز این مسابقه تسلیحاتی را با انگیزه‌های سودجویانه قدرت‌های بزرگ، تهدیدی جدی برای ثبات منطقه‌ای و امنیت جهانی می‌داند.

۱۳۰ شرکت دانش‌بنیان؛ حاصل بازگشت متخصصان بومی

پنجمین نشست متخصصان ایرانی بازگشته به کشور، در خانه فناوری و نوآوری برگزار شد و هدف آن تبادل تجربه، تقویت ارتباطات حرفه‌ای و بررسی راهکارهای شبکه‌سازی میان متخصصان بود. حسین روزبه، رئیس سازمان توسعه همکاری‌های علمی و فناوری بین‌المللی، با اشاره به برنامه بازگشت نخبگان و ایجاد «خانه فناوری و نوآوری ایران» گفت: «هدف اصلی ما ایجاد پیوند میان متخصصان ایرانی خارج از کشور و زیست‌بوم فناوری داخل بوده است.» وی افزود: «از سال ۱۳۹۴ هیچ شرکت تأسیسی از سوی متخصصان بازگشته وجود نداشت؛ اما اکنون بیش از ۱۳۰ شرکت با متخصصان محوریت این متخصصان شکل گرفته است.» روزبه شبکه‌سازی را «خستین گام در مسیر هم‌افزایی میان «خواند و تأکید کرد که ارتباطات باید به همکاری‌های واقعی در حوزه‌های علمی و صنعتی بینجامد. رئیس سازمان توسعه همکاری‌های علمی بیان کرد: «هدف ما فراهم کردن شرایطی است تا بازگشت متخصصان جدید با سهولت بیشتری انجام شود و فرصت‌های همکاری فناوریانه، انتقال دانش و توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان گسترش یابد.»

مراقبت از وحدت ملی، مسئولیت همه جریان‌ها

عباس سلیمی‌نمین، تحلیلگر سیاسی، درباره رواج «خیانت‌سازی» و نسبت دادن برجسب نفوذ به افراد هشدار داد و تأکید کرد: «اتهام‌زنی بی‌ضابطه و تخریب جناحی ضربه‌ای بزرگ‌تر از هر نفوذ خارجی است. مراقبت از انسجام ملی وظیفه همه جریان‌ها و نهادهای کشور است.» وی افزود: «وقتی قبول داریم دشمن مترصد ایجاد ناآرامی در کشور است، باید به انسجام ملی بها بدهیم. اینکه گروه‌ها به بهانه اختلافات، یکدیگر را عامل دشمن معرفی کنند، رفتاری کاملاً غلط و زیان‌بار است.» سلیمی‌نمین تصریح کرد: «تشخیص نفوذ بر عهده نهادهای اطلاعاتی است؛ نه جریانات سیاسی. گروه‌ها نمی‌توانند حکم قطعی درباره وابستگی افراد صادر کنند.» او درباره تهدیدات پس از جنگ ۱۲ روزه گفت: «بحث نفوذ همیشه در دستور کار دشمن است و هیچ‌گاه از آن غافل نمی‌شود؛ اما تشخیص مصادیق آن با من و شما نیست. مرجع قانونی دارد و باید همان مرجع اظهار نظر کند.» سلیمی‌نمین تأکید کرد که اتهام‌زنی بی‌پایه داخلی می‌تواند انسجام جامعه را بر هم زند و زیان آن بسیار بزرگ‌تر از فعالیت عناصر ضعیف تحت نفوذ دشمن است.

بازی آلمان با جان بیماران ایرانی!

احمد قویدل، مشاور هیئت مدیره کانون هموفیلی ایران، اقدام دولت آلمان در مسدودسازی حساب‌های بانکی ایران در بانک EIH را «غیرانسانی، غیرقانونی و برخلاف تعهدات بین‌المللی» دانست. او تأکید کرد: «این حساب‌ها صرفاً برای خرید دارو و تجهیزات پزشکی حیاتی استفاده می‌شدند و حالا بیماران هموفیلی، تالاسمی، مبتلایان به سرطان و دیگر گروه‌های خاص با خطر جدی کمبود دارو مواجه هستند.» قویدل افزود: «تحریم دارو، تحریم انسانیت است و این اقدام نشان می‌دهد جان بیماران قربانی بازی‌های سیاسی شده است.» وی ادامه داد: «بانک EIH از دهه ۱۹۷۰ به عنوان پل ارتباطی ایران با اروپا در تأمین دارو فعالیت می‌کرد و بسته شدن آن مسیر اصلی پرداخت مستقیم به شرکت‌های اروپایی را مسدود کرده است.» قویدل از دولت آلمان خواست مسیر استفاده از این منابع مالی برای دارو و تجهیزات پزشکی را باز کند و از سازمان جهانی بهداشت و نهادهای بین‌المللی خواست واکنش نشان دهند. قویدل در پایان تأکید کرد: «مسدودسازی حساب‌ها تصمیم سیاسی و غیراخلاقی است و سلامت هزاران ایرانی را تهدید می‌کند.»

۶ قانون دیکتاتوری که رویکرد سیاسی ترامپ را آشکار می‌کند!

توماس موکاشر، قاضی بازنشسته آمریکایی، در مقاله‌ای در مجله نیوزویک هشدار داد که رفتار دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، پس از شکست متحدانش در انتخابات محلی، بسیار خطرناک‌تر از خود نتایج است. او گفت ترامپ با ترویج ادعاهای «تقلب در انتخابات» و انتقاد از بازترسیم حوزه‌های انتخاباتی، با قوانین شش‌گانه استبداد که توسط استیون کوکین وضع شده، مطابقت دارد. موکاشر توضیح داد که این قوانین شامل «یجاد دستگاه‌های سرکوب قابل اعتماد»، «جمع‌آوری پول برای ارباب و فساد»، «بالا بردن هزینه مخالفت»، «کنترل فرصت‌های زندگی»، «کنترل رسانه‌ها» و «یجاد دشمن مشترک» هستند. او افزود که ترامپ این اصول را از طریق آموزش آژانس مهاجرت و گمرک، پیگرد قانونی مخالفان، فشار بر رسانه‌ها و شیطانی جلوه دادن مهاجران اجرا می‌کند. موکاشر تأکید کرد که الگوی رفتاری ترامپ پیش‌تر در تلاش برای تغییر نتایج انتخابات ۲۰۲۰ و تحریک حوادث ۶ ژانویه ۲۰۲۱ دیده شده و این روند نوید یک آینده انتخاباتی خطرناک را می‌دهد، چرا که ترامپ ممکن است مشروعیت انتخابات ۲۰۲۶ یا ۲۰۲۸ را زیر سؤال ببرد.

◀ نمایندگی ایران در وین با هشدار نسبت به «تداوم سیاسی‌کاری غرب» اعلام کرد: «تصویب قطعنامه ضدایرانی اشتباه بزرگی است.» این نمایندگی گفت: «اقدام آمریکا و سه کشور اروپایی برای ارائه قطعنامه، تلاشی عامدانه برای سیاسی‌سازی شورای حکام است.» در پیام دیگری تأکید شد: «رویکردهای تقابلی غرب سودی ندارد و تصویب پیش‌نویس، همکاری‌های ایران و آژانس را به‌طور نامطلوب تحت‌تأثیر قرار می‌دهد.» نشست شورای حکام ۲۸ آبان در وین برگزار می‌شود.

◀ علی پژوهان، مدیرعامل یک شرکت دانش‌بنیان، اعلام کرد: «امروز در ایران تولید پنل‌های خورشیدی مطابق تکنولوژی روز جهان انجام می‌شود.» او این شرکت را «بزرگ‌ترین تولیدکننده پنل خورشیدی با ظرفیت ۱۸۰۰ مگاوات» معرفی کرد و افزود: «پنل‌های دوطرفه ۶۷۵ تا ۷۲۵ وات با فناوری روز دنیا در کشور تولید می‌شود.» پژوهان همچنین بر «هم‌افزایی روبه‌افزایش دولت و بخش خصوصی» برای توسعه صنعت انرژی‌های تجدیدپذیر تأکید کرد.

◀ به نقل از الجزیره، دونالد ترامپ اعلام کرد: «ایالات متحده قصد انجام آزمایش‌های هسته‌ای را دارد و این آزمایش‌ها به‌زودی انجام خواهد شد.» او تأکید کرد: «همانند دیگر کشورها، آزمایش‌هایی بر روی سلاح‌های هسته‌ای انجام خواهیم داد.» ترامپ همچنین از برگزاری نشست مشترکی میان آمریکا، روسیه و چین برای بررسی کاهش زرادخانه‌های هسته‌ای خبر داد و گفت: «بهترین گزینه، خلع سلاح هسته‌ای است.»

◀ حسین رسانژاد، کارشناس وزارت جهاد کشاورزی، از طراحی «اسکتر قنات» برای نوسازی هوشمند شبکه‌های آبی خبر داد و گفت: «هدف ما ساخت رباتی است که عملیات لایروبی و بازرسی را ایمن و خودکار انجام دهد.» او تأکید کرد: «قنات‌ها با وجود کم‌آبی، روشی پایدار و کم‌هزینه برای تأمین آب هستند.» رسانژاد افزود: «تلفیق دانش بومی و فناوری روز می‌تواند قنات را به الگویی جهانی در مدیریت پایدار آب تبدیل کند.»

◀ نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا با هشدار نسبت به تشدید تنش‌ها در قاره آمریکا گفت: «آیا به دنبال غزه‌ای دیگر در آمریکای جنوبی هستند؟» او خطاب به مردم آمریکا تأکید کرد: «برای جلوگیری از فاجعه نقش‌آفرینی کنید.» مادورو افزود: «ونزوئلا با صلح و حقوق بین‌الملل ثبات و حاکمیت خود را به دست خواهد آورد.»

◀ علی معموری، مشاور روابط استراتژیک مصطفی الکاظمی نخست‌وزیر پیشین عراق در گفت‌وگو با بی‌بی‌سی گفت: «نفوذ ایران در عراق بسیار گسترده و پیچیده است.» او افزود: «ایران در میان سنی‌ها حضور قابل‌توجهی دارد؛ محمد الحلبوسی با حمایت تهران به ریاست پارلمان رسید.» معموری همچنین تأکید کرد: «تهران روابط نزدیکی با کردها برقرار کرده و در میان احزاب شیعه نیز نفوذ گسترده‌ای دارد.»